

димир КУБИЊОВИЧ, Краків

Розміщення культур в Північних Карпатах.

Референт демонструє мапу розміщення культур в Північних (або Словянських) Карпатах та в околичних районах. Мапа сягає на півночі по Вислу і Дністер, на захід до Морави, на південь по Дунай від Відня до Будапешту, далше по лінію Gyöngyös-Satu Mare, по горішну Тису і Висову, на півд.-сході по Золоту Бистрицю, Молдаву, Радівці і Чернівці. Демонстрована мапа мала мірило 1:200.000.

Матеріялом для конструкції мапи служили лексикони Галичини, Моравії, Шлезка і Буковини та поодиноких комітатів бувшої північної Угорщини. Для країн, які входили в склад колишньої Австрії є подане розміщення поодиноких культур після громад на підставі ревізії катастру з р. 1897, для б. Угорщини з р. 1909. Хотяй ці матеріали ріжнять ся часово від себе можна їх однак порівняти із собою, бо поодинокі культури улягли в межичасі лише мінімальним змінам.

Цілком точно можна представити на підставі статистики розміщення культур лише цим способом, що представимо розміщення поодиноких культур після відсотків, кожду культуру на окремій мапі. Хотяй такі мапи булиб дуже стислі і точні, однак не легко їх порівняти зі собою, бо булиб їх аж 5—6. Метода якої ужив Н. Кребс¹ дозволяє представити на одній мапі усі культури цим способом, що деякі культури, як ліс, полонини, невжитки є зльокалізовані на підставі картографічних жерел, а для представлення пасовиска і сіножатий разом взятих, та ріллі вживає ся взаімної їхньої пропорції. В цій цілі вживає Кребс 5^{ох} скалій: 1) простір де не ма ріллі, лише майже сама трава, себто сіножати і пасовиска 2) простір, де виступає також рілля, та перевагу має трава 3) перевагу має рілля, та не творить ще 50% загального простору 4) ріллі більше, як 50% 5) простір, де виступає також плекання винної лози. Завдяки такої методи є мапа культур прозора, а розміщення культур зближене до дійсного. Але ця картографічна метода виказує також деякі неточности по причині неконсеквентного представлення взаімних відносин mezi ріллею а простором трав. Лише три перші скалі представляють дійсно відносини ріллі до сіножатий і пасовиск, четверта значить неконсеквентно відносини ріллі до цілого простору, а пята простір, на якому виступають також винниці, та они є лише додатком, а з мапи не можемо пізнати, яка саме культура має тут перевагу. Не знаємо також, яким способом в громадах, які мають полонини відділено в рахунку їхний простір від сіножатий і пасовиск положених в доли. На кінець мапа ця не представляє невжитків, там де творять они менші полоси.

Метода, якої ми вжили для представлення розміщення культур в Північних Карпатах не має цих недостатчий. Ліси, полонини, невжитки і винниці зльокалізовано на нашій мапі на підставі мап топографічних 1:75.000 і 1:200.000. Невжитки творять в Північних Карпатах, які мають — за малими виїмками — середньогірський краєвид, невеликий відсоток і дуже рідко творять суцільні простори. Тому ми зазначили невжитки також там, де они не творять суцільних просторів та де їх не можна відріжнити на підставі мапи, а це тим способом, що ми зазначили ці громади, в яких невжитки творять більше, як 10% при помочи двох скалій растру (10—20 і 20—35%). Решта простору, по зазначеню лсів, полонин, невжитків і винниць це рілля з городами та сіножати і пасовиска. Цей простір зазначили ми 5 скалами після цього, який відсоток в порівнанні з ним творить рілля (рілля творять 0—10%, 10—25%, 25—50%, 50—75%, 75—100% цілого простору ріллі, сіножатий і пасовиск). В цих громадах, в яких трава виступає в двох комплексах: на горі яко полонина, в доли, яко сіножати і пасовиска обчислено простір долішнього комплексу цим

¹ N. Krebs: Die Verteilung der Kulturen und die Volksdichte in den österreichischen Alpen. (Mitt. d. k. u. k. geogr. Ges. in Wien 1912).